

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

ו.

עין משפט
גר מצוה

בב מ"א מ"ח מהל' בית
הבמורה הלכה י"ב:

תוספות ישנים

דחי להרבה מספרה אית
 לן לממר דאין עשה דוחה
 ל"ת שיש בו כרת אלא הי"ק
 ואת שבתותי תשמורו
 מיוחד להשמיענו הא
 בעלמא דחי דאי אמרין
 בעלמא לא דחי לשמוק קרא
 להשמיעין דבעלמא דחי.
 ואין להקשו מאי שגא לנעיל
 דאמרין מימי מפסח ומילה
 ולא אמרין מדאצטרך
 והוא אמרין מדאצטרך.
 וי"ל דשאני לנעיל דפסח
 ומילה הימירא הוא זה לא
 דיעין מספרה אכל הכא
 דלמא קרא לאיסורא און
 למר יליף מיניה דא"כ
 לשמוק קרא מיניה לעולם
 ינמא מספרה דאין עשה
 דוחה ל"ת שיש בו כרת.
 ואת א"כ מאי האי דקאמר
 לנעיל יבול האי כבוד אב ואם
 דוחה שבת מנין לומר כן
 כיון דלא דיעין קרא דת
 שבתותי תשמורו הא לעולם
 בלא פסוק י"ג לומר דלא
 דחי ופי' הכי יוסף קאטון
 (א) דיעמא הכי יבול יהא
 כבוד אב ואם דוחה את
 השבת דנמא עליה
 להימירא מה לנעיל יבוס חף
 כאן יבוס. וינמא הכי נאמר
 כאן עליה ונאמר לנעיל עליה
 מה לנעיל ערוב חף כאן
 ערוב וקאמר רחמנא
 (דברים כה ה) יבמה יבא
 עליה ויליף שעתה בעלמא
 (דחי ל"ת שיש בו כרת)
 מ"ל את שבתותי תשמורו
 ואת לא לעניו למימר עליה
 להימירא דא"כ לשמוק קרא
 מעליה ואין דיעין
 מאת שבתותי תשמורו
 דמשמע הא בעלמא דחי
 ומדאצטרך עליה ודאי
 דעליה לאיסורא: אלא לאו
 דמתמא. ואת למה ס"ד
 למימר שבתותי לנעיל לי
 מעיקרא יומר מבבלא
 דמתמא. וי"ל משום דכתיב
 שבתותי תשמורו דמשמע
 דבעיקר שמירה אריי
 והיינו שבתותי שנגופו
 דהיינו שחוט לי בשל לי אבל
 לאו דמתמא אינו אלא
 מלאכה שבתותי: ודאי היבא
 פריך למה לי עליה הא
 שגא פה לומר דאין מחליצה
 פטורה:

(א) נבלה ז"ל דהכי קאמר
יבול יהא וכו'.

(א) [ב"מ ל"ג, ט] וי"ל אה
 ה' סולמא דה"א, א וי"ל אה
 כאן, ד [דברים כ"ג,
 ט] וי"ל אה, א [שמות
 כ"ה, א] וי"ל אה, א [וי"ל
 וזיו השביעי שבת למען
 יתם שורך ומתוקן,
 ט] רש"י מ"ח,

תורה אור השלם

1. איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמורו אני יי אלהיכם. ויקרא י"ג
2. את שבתתי תשמורו ומקדשי תיראו אני יי: ויקרא י"ט

גליון הש"ס

גמ' יבול יהא בנין בית
 המקדש דוחה שבת. עין
 שבתות דף טו ע"ב רש"י
 ד"ה אין בנין:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והא מנא
 בעלמא קאי ולא פריך.
 והא תנא בעלמא גמר
 לאו וכו': (ב) תוס' ד"ה
 (בדף הקודם) טעמא דה"ה
 ה"א דדחי דלהבי אל"ת
 ועשה ליכא כ"ו:

מוסף רש"י

אני ה' כולכם חייבים
 בכבודי. אפי' שאנתי
 לך יבא את אביך, את
 אדון לשניכם, ואם אב
 לך אביך עבור על דברי
 לחלל שבת, אל תשמע
 לו (ב"מ כ"ב). ומקדשי
 תיראו כולכם חייבים
 בכבודי. אפי' שאנתי
 חייבים בכבודי שיהרמי
 על השבת (שבועות סו).

לידחי כדאמר בסוף אלו מציאות (ב"מ דף ל"ג). דה"א אי לאו קרא
 לידחי ל"ת ועשה מהאי טעמא וי"ל דעשה ול"ת דקיל הי"א לידחי
 אכל ל"ת שיש בו כרת לא ה"א דחי וי' ולהכי ל"ת ועשה ליכא
 למידק הא בעלמא דחי כדדייק אלא מעשה שיש בו כרת דדוקא
 ל"ת שיש בו כרת דכלאו קרא ה"א
 ללח דחי איכא למידק הא בעלמא
 דחי ול"ת וכו' דהשתא בעי למימר
 דבעלמא דחי ל"ת שיש בו כרת כ"ש
 לידחי בעלמא ל"ת ועשה וא"ל
 דה"ה דא"כ ה"ל למיפוך אלא הא
 דק"ל דאין עשה דוחה ל"ת ועשה
 נגמר מהכא דדחי כדפרי' לעיל (דף ה).
 וי"ל דהשתא לדייק דבעלמא דוחה
 ל"ת שיש בו כרת ע"כ מל"ת
 ועשה דאי אפשר שידחה עשה ל"ת
 ועשה דמאי אולמיה דהאי עשה מהאי
 עשה והא דהוה בעי למימר בסוף
 אלו מציאות (ב"מ דף ל"ג). דעשה
 דכבוד לידחי ל"ת ועשה היינו משום
 דעדיף דהוקש כבודם לכבוד המקום
 וא"ת אי בעלמא דחי א"כ קרא
 דכלאים צ"ל למה לי ויש לומר
 דאצטרך לכדברא ולתנא דבי רבי
 ישמעאל נמי אצטרך ללא נדרוש
 הכנף מין כנף דוקא אמר לנמר
 ופשיטא לפשיטא ועוד ס"ד דלא
 לידחי עשה דצ"ל לאו דכלאים שאין
 שוה בנשים למ"ד נשים פטורות
 מצ"ל ועל דהוה בעי ליליף
 (ועשה) משמע דבעי למילף מהתם
 אפילו כלאים צ"ל ע"כ אכתי לא
 אסיק אדעתיה שיש חילוק צ"ן שוה
 בכל עד דפריך ליה וצ"פ שני נזירים
 (מיז ד' נח. וס) דיליף לגמרי בעלמא
 מראש איכא למימר סבר דנשים
 חייבות צ"ל וא"ת ראשו למה לי
 כיון דדחי אפילו לאו שיש בו כרת
 וי"ל דאצטרך לאשמעינן דהקפת כל

לאו דמחמר. אחר בהמה שהוא בלאו ללא תעשה כל מלאכה אתה
 ובהמתך (שמות כ) ובהאי לאו ליכא כרת ללא עבד מעשה בגופיה
 וכמ"ל צ"פ מי שהשחין (שבת דף קנ"ד). המחמר אחר בהמתו בשבת
 פטור: ואפי' לא דחי. בתמיה: וליגמר מהכא. ללא דחי אפילו לאו
 גרידא: וכי תימא שאני לאו דשבת
 דחמירי. דק"ל (שבת דף קט): מחלל
 שבת כעובד עבודת כוכבים ומשום
 הכי אפי' לאו גרידא לא דחי ומנייהו
 לא גמרינן: והא סנא בעלמא קאי
 ולא פריך. והא אשכחן תנא בעלמא
 דיליף שאר לאו כגון לאו דלא יטמא
 דכהן? ולא דלא תוכל להתעסב? מלאו
 שבת לתומא? ולא פרינן שאני
 לאו דשבת דחמירי: אמר לו אבי.
 לכהן: היטמא. צ"ל הקדמות
 להשיב אצ"דה או שיהיה עומדת
 בחוץ ואמר לו אל תחזיר יכול ישמע
 לו מ"ל איש אמו ואביו וילפינן לאו
 דטומאה ולא דהשבת אצ"דה מלאו
 שבת: אלא. לעולם דלמר ליה
 שחוט לי בשל לי ואפי' לא אצטרך
 עליה? דאיכא למיפוך מה להנך שחוט
 לי בשל לי שכן הכשר מנזה בחילול
 שבת בעקירת לא תעשה הוא מקיים
 עשה דכבוד וזהו הכשר קיומו ולי
 אפשר לקיימו בלא עקירת לאו הלכך
 אי לא כתב את שבתותי תשמורו
 ה"א לידחי אבל ייבוס לא זה כלבד
 הכשר קיים העשה שהרי יכול לתוך
 ולא יעקור לאו של ערוב ולא אצטרך
 עליה: מאי לאו צנונה וסופה.
 אצטרך למיסקר אף על גב דאז
 מלאכה הוא ואיכא כרת אי לאו
 דאשמעינן ה"א אחי עשה דעשו לי
 מקדש? ודחי לאו דשבת: והא
 סנא בעלמא קאי (ג) גמר. לאו דטומאה
 והעולם אצ"דה מלאו דשבת ולא פריך:
 סיפוק לי מהכא. מאי אמו ואביו
 תיראו דהכשר מנזה הוא ולא דחי
 למה ליה למיהדר למכתב הכא את
 שבתותי תשמורו אלא
 לאו דמילף מיניה דאפילו בלא הכשר
 מנזה אי לא כתיב קרא
 דהדיא ללא דחי אמרין דחי אס כן
 אצטרך עליה: נאמר
 שמירה בשבת ומורא במקדש.
 והקישן הכתוב צפסוק אחד:

לאו דמחמר ואפי' הכי לא דחי אלא דקיימא
 לן דאתי עשה ודחי לא תעשה ליגמר מהכא
 דלא לידחי וכו' ש"ת שאני לאו דשבת דחמירי
 והא תנא בעלמא קאי ולא פריך דתניא
 (כ) יבול אמר לו אביו היטמא או שאמר לו אל
 תחזיר יבול ישמע לו ת"ל איש אמו ואביו
 תיראו ואת שבתותי תשמורו (כ) כולכם חייבין
 בכבודי אלא משום דאיכא למיפוך מה להנך
 שכן הכשר מצוה אלא סד"א תיתי מבנין בית
 המקדש דתניא "כיכול יהא בנין בית המקדש
 דוחה שבת ת"ל ² את שבתותי תשמורו
 ומקדשי תיראו כולכם חייבין בכבודי מאי לאו
 בבונה וסותר ומעמא דכתב רחמנא את
 שבתותי תשמורו הא לאו הכי דחי לא לאו
 דמחמר ואפילו הכי לא דחי ואלא דקיימא לן
 דאתי עשה ודחי ל"ת ליגמר מהכא דלא דחי
 וכו' ש"ת שאני לאו דשבת דחמירי והא תנא
 בעלמא קאי ולא פריך דתניא יבול אמר
 לו אביו היטמא או שאמר לו אל תחזיר
 יבול ישמע לו תלמוד לומר איש אמו ואביו
 תיראו וגו' כולכם חייבים בכבודי אלא
 משום דאיכא למיפוך מה להנך שכן
 הכשר מצוה הכשר מצוה תיפוק לי מהתם
 אין הכי נמי ואת שבתותי תשמורו ומקדשי
 תיראו למה לי מיבעי ליה לכדתניא יבול
 יתיירא אדם ממקדש תלמוד לומר את
 שבתותי תשמורו ואת מקדשי תיראו
 נאמרה שמירה בשבת ונאמרה מורא
 במקדש מה שמירה האמורה בשבת
 לא

הראש שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
 אצטרך קרא כיון דבעלמא דחי דס"ד למילף לענין שבת מכבוד
 אב ואם ללא דחי וה"א דשבת לא דחי אע"ג דבעלמא דחי:
ויגמר מהכא דלא דחי. משמע דאי איירי בשחיטה וצ"ל
 ניהא ותימא דנמא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחיטה
 הראש שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
 אצטרך קרא כיון דבעלמא דחי דס"ד למילף לענין שבת מכבוד
 אב ואם ללא דחי וה"א דשבת לא דחי אע"ג דבעלמא דחי:
ויגמר מהכא דלא דחי. משמע דאי איירי בשחיטה וצ"ל
 ניהא ותימא דנמא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחיטה

הראש שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
 אצטרך קרא כיון דבעלמא דחי דס"ד למילף לענין שבת מכבוד
 אב ואם ללא דחי וה"א דשבת לא דחי אע"ג דבעלמא דחי:
ויגמר מהכא דלא דחי. משמע דאי איירי בשחיטה וצ"ל
 ניהא ותימא דנמא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחיטה

הראש שמה הקפה ומפסח ומילה ותמיד לא קשיא מידי אמאי
 אצטרך קרא כיון דבעלמא דחי דס"ד למילף לענין שבת מכבוד
 אב ואם ללא דחי וה"א דשבת לא דחי אע"ג דבעלמא דחי:
ויגמר מהכא דלא דחי. משמע דאי איירי בשחיטה וצ"ל
 ניהא ותימא דנמא ליה לתנא לאוקמי קרא בשחיטה

כיון